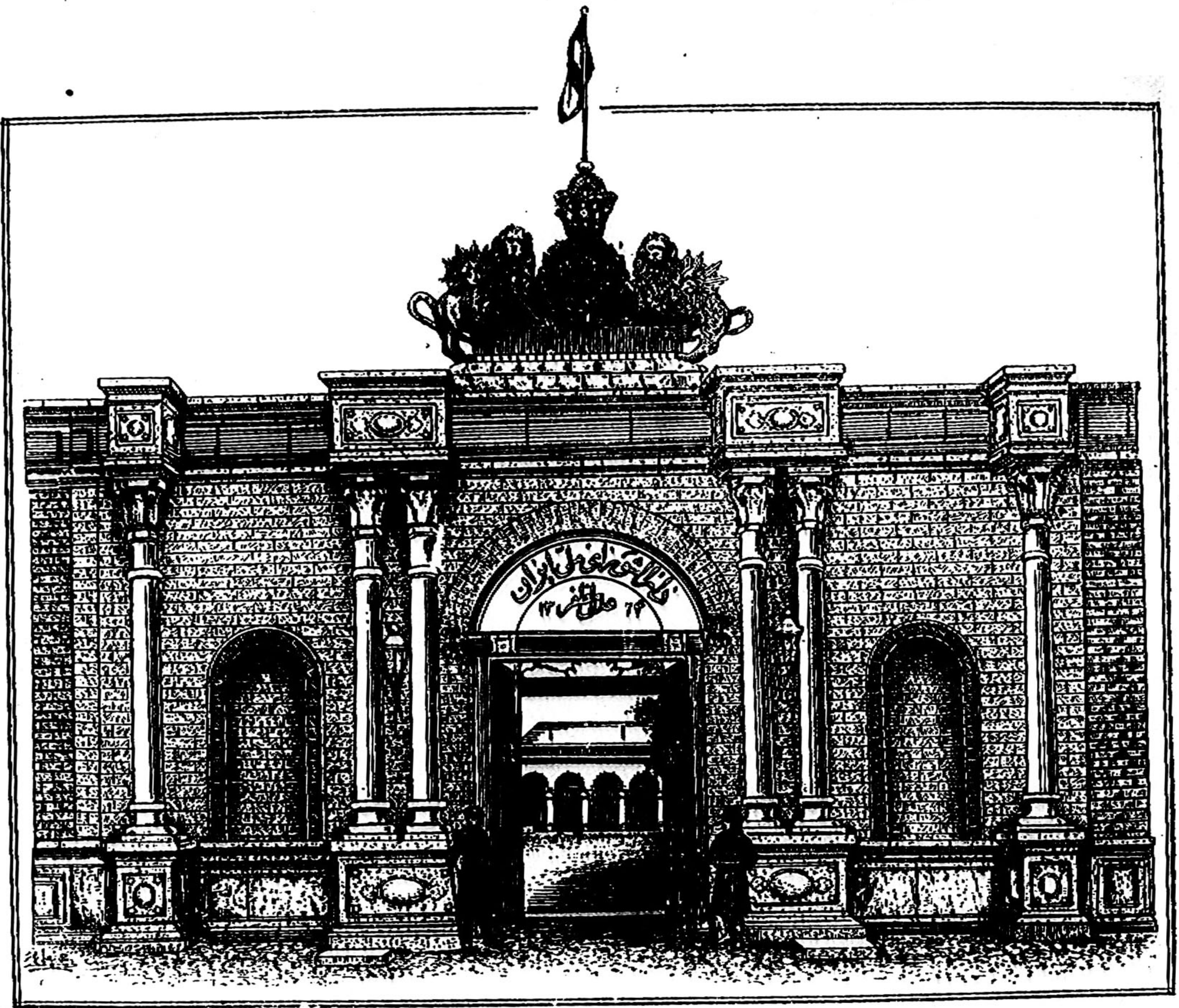

جلسه ۳۵	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	شماره اول
تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه ۳ شنبه ۸ آذر ۱۳۰۵ مطابق ۲۴ جادی الاول ۱۳۴۵	مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود. پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس	قيمة اشتراك داخله ايران ساليانه ده تومان خارجه « دوازده تومان » قيمة تک شماره یک قران

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس مورخه سه شنبه ۸ آذرماه ۱۳۰۵ مطابق بیست و چهارم جمادی الاولی ۱۳۴۵

جلسه ۳۵

آقاسید یعقوب - دو چیز در صورت مجلس نوشته نشده
یعنی اینطور گمان میکنم چون درست توجه نداشتم یکی راجع
بالغاء مالیات روده که بنده اظهار داشتم بکمبسیون بودجه برود
چنانچه از کمبسیون بودجه هم راپرئش مطابق کمبسیون قوانین

(مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای ندین تشکیل گردید.)
صورت مجلس یکشنبه ششم آذرماه را آقای آقاسید
ابراهیم ضیاء قرائت نمودند
رئیس - آقای آقاسید یعقوب

مالیه صادر شد بیاید بمجلس و آقای مخبر گفتند چند تومان پول است و در بودجه مدخلیت ندارد خواستم این حق از بین نرود که هر مسئله خرجی بمجلس میآید بکمسیون بودجه برود یکی هم راجع بمعرفی بنده نشنیدم نمیدانم هست یا نیست .

رئیس - مسئله معرفی که بود. و علت اینکه قانون روده ارجاع شد بکمسیون بودجه این بود که يك خرجی را از عوائد روده پیش بینی کرده بودند ولی کمسیون قوانین مالیه عوارض روده را بطور کلی الغاء کرده دیگر عوائدی باقی نمی ماند که کمسیون بودجه در آن اظهار نظر نماید . نسبت بصورت مجلس مخالفی نیست ؟ (اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد
طرحی است از طرف عده ای از نمایندگان محترم بعرض مجلس میرسد . (بشرح ذیل خوانده شد)

آقایان نمایندگان محترم تصدیق میفرمایند که اطلاع خاطر اهالی مملکت بر مذاکرات مجلس شورای ملی و جریان عقاید و نظریات سیاسی نمایندگان یکی از مسائل مهمه است که عدم توجه بآن ممکن است غالباً تولید سوء تفاهات کند بعلاوه انتشار صورت مشروح مذاکرات مجلس خود مفسر واقعی قوانین موضوعه است و با داشتن چنین مدرک کافی هیچوقت قوانین سوء تفسیر نمیشود . در دوره دوم وسوم تقنینیه روزنامه مجلس اینخدمت را عهده دار بود فعلا روزنامه مزبور منتشر نمیشود و بعلاوه طبع و نشر مذاکرات مشروح جلسات علنی مجلس از وظایف اداره مباشرت است و باید در هر جلسه تمام مذاکرات را بدون تحریف و تغییر پس از ملاحظه ناطقین بشکل جمله بطبع رسانیده منتشر نماید اگر چه روزنامهجات تا حدی مذاکرات را درج مینمایند ولی بدیهی است جرائد فعلی هیچ الزامی و مسؤولیتی برای درج تمام مذاکرات ودقت در عدم تحریف و تغییر ندارند بناء علیهذا امضاء کنندگان مواد ذیل را پیشنهاد و تصویب فوری آن را از مجلس شورای ملی استدعا مینمائیم . ماده اول - اداره تقنینیه مجلس شورای ملی مکلف است که صورت مذاکرات مشروح جلسات علنی مجلس را بدون تحریف

و تغییر بترتیبی که در جلسات نطق میشود طبع و نشر نمایند . ماده دوم - مذاکرات هر جلسه باید منتها تا یک هفته بعد منتشر گردد بنا بر این ناطقین هر جلسه تا سه روز وقت خواهند داشت که لطق خود را ملاحظه نموده اگر سهو و اشتباهی داشته باشد اصلاح نمایند .

ماده سوم - مخارج طبع و نشر مذاکرات مشروح جلسات در بودجه مجلس منظور و پرداخته میشود
حاج شیخ بیات - امیر حسین ایلخانی - دولتشاهی - فهیمی - ابراهیم آشتیانی - عراقی - مهدی بنی سلیمان - حسن ملک غلامحسین میرزا مسعود - حسین الموسوی - مقدم - حسین جلالی - جهانشاهی - طباطبائی وکیلی - نوبخت - فاطمی - امام جمعه شیراز - شیروانی - فیروز - عدل - اسمعیل نجومی - سهراب ساکینیان - دکتر لقمان - معتمد التولیه - جواد امامی خوئی - سلطان محمد عامری - دکتر رفیع امین - محمدولی - رضا مهدوی - حسین پیرنیا - نقه الاسلامی - سید ابراهیم ضیاء - بامداد - امیر تیمور - حبیب الله امین هاشم آشتیانی - حسین وزیری و جمعی دیگر
رئیس - فوریت این طرح مطرح است . آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده میخواستم تقاضای فوریت کنم که یکشور داشته باشد و الا اگر بنا باشد بکمسیون مبتکرات برود و بعد راپرت کمسیون مبتکرات بمجلس بیاید و این ترتیبات اجراء بشود این طرح بدرد دوره هفتم میخورد

رئیس - در خود لایحه تقاضای فوریت شده است . حائری زاده - بنده ملتفت نشدم

رئیس - بر طبق ماده ۵۹ نظامنامه يك شور بیشتر ندارد چون اجازه خرج است . آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - در این ماده ۵۹ که فرمودید تقاضای خرج است نمیدانم باید بکمسیون محاسبات برود یا از طرف مباشرت مخارج آن به مجلس باید پیشنهاد شود ؟ چون درست در نظر ندارم از اینجهت مخالفم مگر آنکه

توضیح داده شود برای اینکه بودجه ۱۳۰۵ که گذشته است اگر برای ۱۳۰۶ باشد بنده حرف ندارم لکن حالا پیشنهاد يك خرجی است . نمیدانم میتوانیم رای بدهیم یا نمیتوانیم ؟

رئیس - بنده عرض کردم که ماده ۵۹ میگوید اینگونه لواج و طرحها که تقاضای خرج مخصوصی میشود یکشور بیشتر ندارد بنا بر این تقاضای فوری که شده است راجع بيك فوریت بحث میشود یعنی فوریت فی المجلس بعلاوه چون راجع ببودجه خود مجلس است مجلس اختیار دارد . آقای فاطمی که موافقتند ؟

فاطمی - بلي موافقم

رئیس - آقای بیات

مرتضی قلیخان بیات - موافقم

رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

رئیس - آقای عراقی

عراقی - موافقم

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - بنده يك سؤالی دارم . بکمسیون نمیروند ؟

رئیس - خیر اگر فوریتش تصویب شود بکمسیون ارجاع نخواهد شد

شیروانی - پس بنده موافقم

رئیس - مخالفی ندارد ؟

یاسائی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

یاسائی - بنده هرچه فکر میکنم نتیجه و فائده ای هنوز برای این طرح بنظر نمی آید که چه فائده ای برای

این طرح هست و مجلس شورای ملی چه استفاده از این طرح میتواند بکنند بالاخره يك مذاکرانی در مجلس شورای ملی میشود و اشخاصی يك صحبت هائی کم و بیش میکنند و مفاد آن را هم جراید و مطبوعات انتشار میدهند اینکه ما بیائیم و اجازه يك مخارجی بدهیم که بطور مخصوصی تمام مذاکرات را بطبع برسانند و بعد از یک هفته انتشار دهند بنظر بنده موضوع خیلی مهمی نیست اولاً تهیه صورت مفصل مجلس اینطور که در طرح پیش بینی شده شاید تا یک هفته هم میسر نباشد که ناطقین محترم هم مراجعه بکنند و اصلاحاتی هم در نطق خودشان بنمایند و با این ترتیب هفت هشت ده روز طول دارد که صورت مجلس هر جلسه ای بطبع برسد آنوقت چه موقعی است که بطبع میرسد موقعی است که مفاد خلاصه مذاکرات مجلس در مطبوعات دیگر منتشر شده و مبتذل شده است و دیگر هیچکس نمیخرد و نمیخواند مردم هم این اندازه ها علاقه نمی بخورند مفصل ما ندارند بکنند از نمایندگان - چرا دارند .

یاسائی - خیر ندارند . بعلاوه خوبست آقایان در نظر بگیرند که مجلس شورای ملی تا کنون هیچ کمکی بمطبوعات ملی نکرده است تا حالا که بنده چیزی نفهمیده ام که از طرف مجلس شورای ملی در ادوار گذشته و فعلی کمک مهمی بمطبوعات ملی که يك رکن معارف است شده باشد آقا سید یعقوب - خیر نشده است سالسور را هم نتوانستیم برداریم

یاسائی - این طرح هم در حکم این است که اگر چند روزنامه هم در این مملکت هست آنها هم نتوانند مرتباً روزنامه خودشان را اداره کنند . يك قسمت از اخباری که مردم میل دارند بخوانند خلاصه مذاکرات مجلس و اقداماتی است که مجلس میکند که بدانند چه قوانینی از مجلس میگردد یا در فلان جلسه مثلاً چه اقدامی شده و چه تصمیمی اتخاذ شده است و چه قانونی وضع شده و در عین حال میل ندارند فرضاً چهار ستون مذاکرات قبل

از دستور بنده و دیگری را بخوانند شما میخواهید این حق را هم از مطبوعات بگیری و اختصاص بخود مجلس بدهید که خود مجلس آنها را انتشار بدهد و مندرجات مطبوعات دیگر با این ترتیب راجع بمذاکرات مجلس چندان اهمیت و اعتباری ندارد. بنده بطور کلی مخالفم با این رویه و تصور میکنم این طرح موجب وقت تلف کردن و خرج زیادی کردن است بجای اینکه ما یک کمی بمطبوعات بکنیم یک اقدامی میکنیم که لطمه ای بمطبوعات میخورد. بنده برای اینکه ضرر بمطبوعات نخورد با یک طرز دیگری که عرض میکنم ممکن است موافقت کنم و آن این است که با همین مطبوعات فعلی که دائر است مجلس یک قراری بگذارد که مذاکرات را مفصل تر بتساوی در جلسات عیدیه مجلس طبع کنند یعنی در هر جلسه ای یک روزنامه ای نطق مفصل را مشروحاً درج کند و مخارج آنرا اداره مباشرت بآن روزنامه بپردازد هر جلسه ای هم اختصاص داشته باشد بیک روزنامه ای اگر آقایان میل دارند نطق مفصلشان در روزنامه درج شود و یک استفاده ای از درج این نطقها فرض میکنند ممکن است علیحده هم بدهند بمطبوعات و بنده تعهد میکنم که درج کنند

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - يك قسمت از فرمایشات آقای یاسائی را بنده هم موافقم که راجع بطرز اجراء و عمل اینقانون است که اداره مباشرت چطور اجراء کند اما آن جمله ای که فرمودند چه لزومی دارد مردم از مذاکرات مجلس و وکلاء اطلاع پیدا کنند عرض میکنم این قوانین میگردد و بدست مردم میافتد مفسر و مبین آن که نظر قانون گذار را خوب تشریح میکند همین مذاکرات مشروح مجلس است. اگر نظر آقایان باشد همین فرمایشی که آقای قائم مقام فرمودند راجع بشکایت اهالی کیلان در موضوع میزی بنده در موقعی که قانون میزی مطرح بود در آن موقع در کمیسیون قوانین مالیه بودم و در يك قسمت بنده نمیتوانم وزارت مالیه را مقصر بدانم زیرا دولت دو سال

مهلت گرفت که قانون را اجرا کند. اگر نظر آقایان باشد پیشنهاد دولت این بود که هر جا صرف اجراء کند و هر جا صرف ندارد موقوف بماند ما گفتیم ما نمیتوانیم این ترتیب را قبول کنیم دو سال بشما مهلت میدهیم که در اینمدت دو سال قانون را اجرا کنید منتهی هر جا صرف دارد در سال اول اجراء کنید و هر جا صرف ندارد در سال دوم و اینمسئله در ضمن مذاکرات مجلس نوشته شده و در موقعی که قانون تنظیم می شد توضیحاتی داده شد که اگر مردم آنها را می فهمیدند و ملتفت میشدند طرز اجراء آن قانون چطور است بتکالیف خودشان عمل میکردند و آنجا که مخالف قانون بود مأمورین دولت اصرار نمی کردند که آن طرز را عمل کنند و بنده کاملاً موافقم که عین مذاکرات طبع و توزیع شود ولی در طرز عمل که اداره مباشرت بمناقصه بگذارد بین جرائد و هر روزنامه ای که عهده دار میشود باخرج کمتری اینکار را بکنند باو بدهند یا در خود مجلس يك اداره ای دائر کنند برای این موضوع اینها يك چیز هائی است که باید اداره مباشرت ببیند کدام بصره مملکت است و آنرا عمل کند و بنده کاملاً موافقم که این طرح از مجلس بگذرد.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی گرفته میشود بفوریت این طرح آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. برای اطلاع خاطر آقایان محترم قبل از شروع بشور در کلیات لازم میدانم در خصوص این طرح چند کلمه ای عرض کنم در چندی قبل هیئت رئیسه در نظر گرفت که در این خصوص نظریه آقایانرا تأمین کند و بطور تفصیل در هیئت رئیسه مذاکرات لازمه در اینباب شد هیئت رئیسه کاملاً موافق بود با اینکه مذاکرات جلسات علنی مجلس خواه مختصر خواه مفصل طبع و توزیع شود دلالتی هم داشت یکی از دلالتی که هیئت رئیسه دارد والان هم موافق است این است که اسناد مجلس

شورای ملی باید طوری محفوظ بماند که مصون از هرگونه تعرض باشد و یکی از وسائل مصونیت و محفوظ ماندن اسناد این است که طبع بشود و در بین مردم منتشر گردد. يك تجربه ناگواری که از دوره اول برای همه مان باقی است این است که در اثر آن چهلول و غارت گریها تمام اسناد دوره اول از بین رفت و ممکن است يك حوادث دیگری از قبیل حریق و زلزله باغیر آن اتفاق بیفتد که اگر چنانچه اسناد و مدارك پارلمانی در جامعه منتشر نباشد و در يك دفتری را که باشد بکلی از بین برود بنا براین بارعبایت این نکته هیئت رئیسه هم کاملاً موافق بود که باید صورت مجلس طبع و در جامعه منتشر شود. نهایت راجع بمخارجش چون در این طرح يك ماده ای دارد مذاکرانی که شد لازم میدانم عرض کنم. در بودجه هذه السنه که مجلس سابق تصویب کرده است هیچگونه اعتباری نداریم برای اینکه صورت مذاکرات مجلس را طبع کنیم بنا براین در هیئت رئیسه مذاکره شد که یکی از دو کار را باید بکنیم یا این است که اعتبار جدیدی مجلس تصویب کند برای چند ماهه بقیه هذه السنه و بعد در بودجه سنه آتی منظور شود. دیدیم این يك قدری مشکل است و محلی را که هیئت رئیسه پیش بینی کرد این بود که ممکن است از محل جرائم در این چند ماه که از امسال باقی مانده مذاکرات طبع شود و برای سال آتی در ضمن بودجه يك اعتباری برای اینکار منظور شود و برای همین اصل بود که با اداره مباشرت مذاکره شد که ترتیب اینکار را بدهند و پیش بینی نمایند که چقدر مخارج دارد و صورتش را بیاورند به هیئت رئیسه و پس از آنکه هیئت رئیسه هم موافقت کرد بعرض مجلس برسد ولی حالا که این طرح آمده است علی الاصول نتیجه یکی است. این اطلاعات را خواستم بعرض آقایان رسانم. شور در کلیات است آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بطوری که بنده در فوریت این طرح عرض کردم فائده ای برای این طرح نمی بینم و اینکه آقای رئیس فرمودند اسنادی که هست ممکن است از بین برود اینمسئله

راجع بکلیه مؤسسات حکومت شوروی است و بالاخره يك وقتی اسناد يك وزارتخانه بکلی از بین میرود اینها يك چیز هائی نیست که باعث شود ما مذاکرات مفصل مجلس را طبع کنیم بعلاوه بجای اینکه ما این اقدام را میکنیم بهتر این بود که فکری بکنیم که قاری و خواننده در مملکت زیاد شود خوب بود فکر میکردیم و این خرج را در يك قریه یا بلوکی میکردیم که در آنجا مدرسه دائر میشد که مردم سواد پیدا کنند و بتوانند روزنامه بخوانند. شما مراجعه نمائید بدفاتر مطبوعات فعلی خودتان و به بینید آن عده روزنامه ای که منتشر میشود چقدر قلیل است و اگر پس از بیست سال مشروطیت هفت هشتده روزنامه هم در مرکز شما منتشر میشود اینقدرها خریدار ندارد خریدار آنها محدودند و بالاخره افراد جامعه آنطور که باید بمعارف و مطبوعات آشنا باشند نیستند مخصوصاً در ولایات. بنده نمی فهمم بالاخره مذاکرانی مشروح مجلس را چه اشخاصی خواهند خواند؟ غیر از همان اشخاصیکه جرائد فعلی را میخوانند و روزی هم که جلسه تشکیل میشود بوسیله جرائد ملی خلاصه مذاکرانی آن جلسه فردای همان روز منتشر میشود و اگر هم بخوانند نطق مفصل وکلاء را بخوانند باید بکهنه با ده روز تأمل کنند بعد بخوانند در صورتیکه آن موقع مبتذل شده و دیگر کسی نمیخواند بعلاوه بنده میدانم بکخرج لای علی التعمین را چطور مجلس میتواند رأی بدهد. مبلغ خرج باید معین شود اداره مباشرت مجلس هنوز معین نکرده است که میزان مخارج طبع مذاکرات مجلس چقدر است. در این طرح هم مبلغی بگوش بنده نخورد که معین شده باشد بدون تعیین مبلغ هم سابقه ندارد که مجلس يك خرجی را اجازه بدهد. بنده با اساس این طرح هم مخالفم و يك نتیجه معتنا به از این طرح گرفته نخواهد شد مگر اینکه وقت بکعبه اشخاص تلف بشود و يك خرج غیر لازمی را تصویب کنند.

رئیس - آقای فاطمی. (اجازه)

فاطمی - اولاً بنده معتقد نیستم که هر وقت یکی

از این قبیل لواج بمجلس میباید فوراً این قسمت را پیش بیاوریم. مدارس. معارف. جراید. البته این چیزها همه در جای خودش صحیح است مملکت باید روزنامه ملی داشته باشد. روزنامه دولتی داشته باشد. دولت هم باید بجرائد کمک کند مدارس هم باید باشد. تمام اهل این مملکت هم باید با سواد باشند. تمام اینها بجای خودش صحیح است و اشخاصی هم که این طرح را پیشنهاد کرده اند با تمام این قضایا موافق هستند اما چرا این طرح را پیشنهاد کرده اند؟ این نه برای این است که نطق قبل از دستور بنده و جنابعالی را فردا صبح مشروحاً تا آن نقطه آخرش را بنویسند و مردم هم بخوانند. خیر. اینجا نوشته نشده است که فردا صبح بلافاصله منتشر شود. نوشته پس از یک هفته مذاکرات و صورت مشروح مجلس طبع و توزیع میشود و همان طوری که آقای حائری زاده فرمودند این برای قسمت تفسیر قوانین است. شما اینجا يك قانون بیايد ماده را میگذرانید. آنوقت در موقع اجرا و در موقع نوشتن نظامنامه فلان امین مالیه یا رئیس فلان اداره بکطور دیگر بنظرش میرسد و میخواهد اجرا بکنند و میگویند من از این قانون اینطور می فهمم. اما اگر نطق مشروح مجلس حاضر باشد در میآورند و بهش میگویند خیر آقا اینطور نیست. این قانونی است که مجلس گذرانده. این هم مخبر کیسیون اینطور جواب داده. مجلس هم تصدیق کرده است پس مقصود و کلاء و مقصود مجلس شورای ملی از گذشتن این قانون این بوده است باضافه هر جائی که پارلمان هست نطق مشروح مجلس را هم انتشار میدهند و این ترتیب در همه جای دنیا معمول و مرسوم است. اما اینکه فرمودند لطمه بجرائد دیگر میزند. بنده قول میدهم که بهیچوجه لطمه هم بجرائد نزنند زیرا بفروشان خودشان جرائد نطق مجلس امروز را فردا انتشار میدهند این که فردا در نیاید. ده روز دیگر از طبع بیرون میآید از آنطرف آن منافعی را هم که آقای رئیس فرمودند در بردارد. پس علت مخالفت دیگر نمیدانم چیست؟

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - آقای بیات موافقتند؟

مرتضی قلیخان بیات - بی

رئیس - رای گرفته میشود بشور در مواد. آقایانی که موافقتند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده اول.

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده اول - اداره تقنینیه مجلس شورای ملی مکلف است که صورت مذاکرات مشروح جلسات علنی مجلس را بدون تحریف و تغییر بتزیی که در جلسات نطق میشود طبع و نشر نمایند.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - چون ماده اول امالمواد است مطابق سابقه در شور ماده اول هم ممکن است در کلیات صحبت کرد. این ماده اول اجازه میدهد اداره تقنینیه که صورت مشروح نطق و کلاء را بطبع برساند و انتشار بدهد. چون ماده اول است میخواستم این قسمت را بعرض آقایان برسانم: اگر آقایان توجه فرمایند در دوره چهارم این طرح را آقای تیمور ناس و شاهزاده فیروز میرزا پیشنهاد کردند و بقدری هم ادله و براهین در اطرافش اقامه کردند که حد نداشت و خیلی پیش از این ادله بود که آقای حائری زاده و آقای فاطمی در اینجا اظهار کردند. در همان موقع هم بعد از یکقدری توجه اکثریت رای نداد و علت رای ندادنش هم این بود که آقای باسائی اینجا بیان کردند بنده میخواهم یکقدری از مقام لفظ بمقام عمل بیائیم. نظر ما این نیست که اینجا بیائیم و الفاظ و کلماتی ادا کنیم که بعد انتشار پیدا کند.

نظر ما این است که حقیقتاً قدمهایی عملی برای مملکت برداشته شود و عین حرف خود بنده است که میگفتم نطق آتشین و کلمات آهنین مملکت را آباد نمی کند. مملکت را عملیات آباد میکند. آقای باسائی اظهار کردند که عوض

این صحبتهایی که میکنیم و عوض اینکه از این مسئله تقویت میکنیم خوب است از مطبوعاتمان تقویت کنیم. بواسطه اینکه مطبوعات يك قوه ایست که دست راست مجلس شورای ملی است. حالا که مجلس شورای ملی قوتی ندارد قوتش مطبوعات است و هر چه ما بمطبوعات قوت بدهیم. مجلس شورای ملی قوت داده ایم و در این ضمن هم خدمت بمملکت کرده ایم که مملکت را بیدار و هوشیار نموده ایم. بنده میخواهم عرض کنم که مقصود از طبع این نطق مشروح چیست. برای این است که نظامنامه برخلاف این مواد نوشته میشود؟ اگر صورت مفصل مجلس باشد نوشته نمیشود؟ آن دولتی را که نظامنامه برخلاف قانون تهیه میکنند استیضاح نکنید. نه اینکه نطق مفصل مجلس او را استیضاح کند. خیر آقا. باید اگر دولتی برخلاف مواد قانون يك نظامنامه نوشت آن را استیضاح کنیم و بگوئیم چرا این نظامنامه را نوشتید. این نطق مشروح و مفصل مجلس در لنگرود اگر در دست رعیت باشد صبحکام الله هم بهش نمی گویند. ما باید اینها را درست کنیم و اینجا بنشینیم و آن وزیر مالیه یا داخله یا عدلیه را که آمده است و يك نظامنامه برخلاف قانونی که از مجلس گذشته وضع کرده است استیضاح کنیم و ببندازیم. رعیت که زور ندارد. پشت همین تریبون شاهزاده سلیمان میرزا داد میزد که ای رعیت مالیات خلاف قانون ندهید ولی خیر فائده نداشت توی سرشان زدند و از شان گرفتند! این چیزها فائده ندارد. ما باید کاری بکنیم که وزراء بتوانند نظامنامه برخلاف قانون بنویسند. نطق مفصل در اینجا نوشته شده و در اداره تقنینیه هم هست. ما باید سرچشمه را ملاحظه کنیم. ما خودمان اینجا از وزیر ملاحظه میکنیم. آنوقت میگوئیم رعیت تو برو خودت اینجا این کار را بکن! بنده و جنابعالی که نماینده این ملت هستیم باید جلو وزراء را بگیریم و نگذاریم که نظامنامه برخلاف قانون وضع کنند. ما بتکلیف خودمان عمل نمیکنیم آنوقت آن رعیت بیچاره که هیچ ندارد بگوئیم ما برایت نطق

کردیم برو نطق ما را بخوان و خودت اجرا کن!! بیی و بین الله این خدمت است برای مملکت؟ بنده میگویم نطق آتشین و بیان آهنین هیچ فایده ندارد. عمل باید بکنیم و این يك عملی برای مملکت و برای جامعه نیست. بنده هیچ با این طرح آنهم باین فوری آمدن که هیچ ملاحظه نکرده ایم موافق نیستیم بنده والله هیچ نفی درش ملاحظه نمی کنم و وارد در مطالب دیگر هم نمیشوم اما خواستم عرض کنم این دلیلی که آقای حائری زاده بیان کردند هیچ کافی برای مدعا نیست. برای خاطر اینکه آقا - جلو نوشتن نظامنامه برخلاف مواد قانون را باید استیضاح نماینده بگیرد. انداختن وزراء بگیرد. نه مستحضر کردن رعیت را در فلان نقطه باینکه این نظامنامه برخلاف قانون است. اینها فایده ندارد. ما در اینجا وارد شده ایم باینکه يك خرجی بر بودجه مملکت تحمیل کنیم در صورتیکه ما الان خودمان را حاضر کرده ایم در بودجه مملکت ابراد نمائیم و بگوئیم این پول را که فلان وزارتخانه خرج مینماید چه ترقی برای مملکت دارد و کم کم بودجه را از اداره شکم خارج کنیم و برای اداره مملکت بنویسیم و بگوئیم تا کی میخواهیم بودجه برای شکم بنویسیم؟ و بودجه بنویسیم که برای ترقی مملکت باشد نه نان خانه مردم بدهیم. ما باید اول قدم را خودمان برداریم. حالا آمده ایم يك بودجه نوشته ایم برای يك چیزیکه ابداً فایده برای مملکت ندارد. این چه ترقی برای مملکت است؟ چه قدمی است؟

آقا سید میرزا علی عمادی - خیلی فایده دارد.

آقا سید یعقوب - خیلی؟ کدامش؟ یکی از آن

هزارتارا بفرمائید نهصد و نود و نه تاش را هم میخواهم يك نصفه اش را بفرمائید ولی اگر آن بیانی باشد که آقای حائری زاده فرمودند. آرا هم بنده کافی نمیدانم و بهترین دلیلی که ذکر شد همان بود که آقای حائری زاده گفتند و همه نان هم تصدیق کردید ولی بنده عرض میکنم آن دلیل کافی نیست. بعلمت اینکه عملیات بنده و جنابعالی باید جلو

آن نظامنامه ها را بگیرد. رعیت نمیتواند جلو او را بگیرد بنده خودم بکوفتی روز نامه مینوشتم. بنده میدانم این لطق مفصل مجلس چقدر خرج دارد. تقریباً ماهی سه چهار هزار تومان خرجش میشود. بکنومان هم بشود این يك تومان را چرا خرج کنیم؟ بنده و جنابعالی باید تبعیت و تاسی کنیم از جدمان که چراغ را خاموش کرد که پول بیت المال صرف مردم نشود. ما هم باید همانطور باشیم همین يك تومان را هم باید بنده و شما ملاحظه کنیم آقای عمادی: برای این که کوشمان خوشش بیاید که بگویند لطق آقا سید یعقوب. خیر آقا - بنده خوشم نمی آید که يك تومان بر بودجه مملکت اجازه بدهم تحمیل شود و نطق مفصل خودم نوشته شود. بنده عرض میکنم اول منافع مملکت را در نظر بگیریم. به بینیم این خرجی که پیشنهاد میکنیم برای مملکت نفع و سود دارد یا نه؟ ولی وقتی بنده درست دقت میکنم می بینم هیچ نفعی درش تصور نمی شود که برای مملکت داشته باشد يك بیانی مقام ریاست فرمودند که در هیئت رئیسه این صحبت شد که یکی از منافع و آثار این قسمت این است که قوانین و مسائلی که از مجلس گذشته است بر خلاف دوره اول که آن ترتیب واقع شد و آن آثار از بین رفت بعدها محفوظ میماند. ولی حالا بنده خیلی شکر میکنم و ممنون هستم که همان اشخاصیکه آنوقت آمدند مجلس را بتوب بستند خودشان مشروطه طلب شده اند و خیلی جلوتر از ما هستند اینها دیگر کاری نمی کنند زیرا قوای ملی طوری با آنها فشار آورد که زانو زدند و آمدند مشروطه شدند و طوری هم جلو میروند که ما بگردشان نمیرویم. این کاغذها هم در خانه ما بماند هیچ اثر ندارد. ما باید کاری بکنیم که قوانین عادت مملکت بشود و در جریان خون مردم باشد. از اینکه اینها در تمام خانه ها باشد فائده ندارد. مگر قرآن که در تمام خانه ها هست با دیگر خلاف قرآن رفتار نمی کنند و معصیت نمی کنند؟ پس ما باید بکفدی برداریم و يك خرجی پیشنهاد کنیم که برای مملکت نافع باشد و بنده

چون نفعی برای این کار نمی بینم از این جهت مخالفم
رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده و آقای امامی
قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

امضا کنندگان پیشنهاد میکنیم. طرح راجع بطبع و توزیع صورت مشروح مذاکرات مجلس از دستور امروز خارج شود.

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده با اینکه خیلی با این طرح موافقم ولی چون خودم ندیده ام و وقتی هم که قرائت می شد بعضی اصلاحات در موادش لازم بود که اگر بعرض آقایان برسد شاید موافق باشند و ما هم که رأی بفوریتش دادیم برای این بود که در کمیسیون مبتکرات و سایر کمیسیونها دفن نشود و زود از مجلس بگذرد و حالا که رأی هم بدخول در مواد داده شد استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمایند از دستور امروز خارج شود نادر خارج يك مطالعاتی بشود و اگر اصلاحاتی هم در موادش لازم است بشود و جزء دستور جلسه آینده خودمان قرار بدهیم که با مطالعه و بدون مخالفت از مجلس بگذرد.

رئیس - آقای روحی (اجازه)

روحی - عرض کنم این يك همچو مسئله مهمی نیست و از بابت خرجش هم آنقدر نباید بترسیم. مطبوعه از خود مجلس و کارکنانش هم حقوق میگیرند و تصور میکنم جز کاغذ خرج دیگری ندارد بعلاوه اگر خیلی مسئله خرج را میخواهید ملاحظه کنید کمتر حرف بزنید که صورت مجلس کوچک شود (خنده نمایندگان)

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای حائری زاده
آقایان موافقین قیام بفرمایند.

(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. آقای شیروانی موافقتند؟

شیروانی - بلی

رئیس - بفرمائید

شیروانی - چند روز پیش بنده در وزارت فوائد عامه کاری داشتم آنجا يك کمیونی از رؤسای وزارت خانه جمع شده بودند و راجع باین موضوع صحبت میکردند که در کنترات مسیوفن دم ها کن که بکنفر متخصص جنگل است مجلس شورای ملی تصویب کرده است که روزی دو تومان باو خرج سفردهند. حالا میخواهد از اینجا برود بگیلان و مازندران یا بختیاری آنجاهائیکه جنگل است و بالاخره با اتومبیل باید حرکت کند از این جا تا مازندران یا جای دیگر بگردد. بگردد و نیم یا دو روز میبرد و چهار تومان باین شخص باید خرج سفر داده شود. يك عده عقیده شان این بود که مجلس روزی دو تومان بیشتر برای خرج سفر مسیوفن دم ها کن تصویب نکرده است و بنده درست یادم است و وقتی هم آنجا رسیدم بهشان تذکر دادم که مراجعه کنید بصورت مشروح مجلس. در مجلس مخصوصاً گفته شد فن دم ها کن کارش در جنگل است و حتی يك اسب با علیق هم برایش پیش بینی شد که چون باید در نوبت جنگل حرکت کند بیش از روزی دو تومان مخارج ندارد ولی البته در موقعی که مأمور میشود برود فارس و جنگلهای فارس را به بیند مگر اینکه ناچار شود الاغ سوار شود و منزل بمنزل برود و روزی دو تومان بهش بدهند و الا اگر با اتومبیل بخواهد برود البته شصت هفتاد تومان صد تومان باید کرایه اتومبیل او را بدهند در اینجا نمیشود گفت روزی دو تومان خرج سفر بهش بدهند و همینطور است سایر قوانین تمام این نکاتی که در ضمن اجرای قانون پیش میآید اینها را نمی شود از روی قانون قضاوت کرد و باید مراجعه کرد به آندکس های قانون یعنی اضافاتی که قانون دارد و در تمام دنیا هم معمول است و آن اضافات عبرت از خلاصه یا عین صورت مجلس است و همین طور چند روز پیش آقای حائری زاده وقتی پیشنهاد کردند که

الغاء مالیاتهای صنفی برود به کمیسیون بودجه در ضمن لطق خودشان فرمودند که مقصود من این است که این لایحه يك شوری باشد معهدا چون تا امروز این قسمت بعمل نیامده است که بصورت مجلس مراجعه نمایند مجلس تصدیق کرد که خبر دو شور دارد اینها مسائلی است که نه در يك روز بلکه همیشه تمام وزارتخانه ها و در اثر ما احتیاج پیدا میکنند که در موقع اجرای قوانین بسابقه قوانین مراجعه کنند و مهمترین سوابق قوانین هم صورت خلاصه بلکه صورت تفصیلی مجلس است. در اینجا آقای یاسائی نماینده محترم اظهار فرمودند که ما باید بمطبوعات و مدارس کمک کنیم. اینها يك مسائل صحیحی است همانطور که آقای فاطمی هم فرمودند. ولی منطقی و از روی فلسفه نباید اجراء هیچ اصلاحی را مستلزم عدم اجرای اصلاح دیگری قرار داد. اگر اینطور بکنیم هیچوقت هیچ اصلاحی در مملکت اجرا نمی شود پس هر اصلاحی باید در موقع خودش هرطور پیشرفت کرد شروع کرد و بعقیده بنده این خودش يك اصلاح اساسی است برای پارلمان و بنده تصور میکنم نه تنها صورت مفصل مذاکرات مجلس با مطبوعات ما کنکورالس و رقابت نمی کند بلکه کمک هم بمطبوعات می کند. برای اینکه خود بنده هم روزنامه نویس بودم. چون روزنامه ها فعلاً سه ساعت بعد از اظهارات من و شما خلاصه نطق ماها را منتشر میکنند و يك عده هم فردا صبح و بالحن مختلفه منتشر میکنند و البته ممکن نیست يك روزنامه بتواند صورت مفصل مذاکرات مجلس را منتشر کند مگر اینکه چهل صفحه روزنامه منتشر کند و در مملکت ما هم يك چنین مطبوعه نیست که بتواند روزنامه بیست صفحه بدهد و لازم هم نیست برای اینکه هیچکس هم نميخواند مگر آنهایی که کار دارند بعلاوه مذاکرات مجلس هم برای خواندن نیست و برای استفاده است از نقطه نظر اینکه امروز مطبوعات رونقی پیدا کرده است و در تمام مسائل سیاسی دخالت می کنند مجبورند بقوانین و سوابق قوانین

مخالفتی در این موضوع بشود که صورت مذاکرات مجلس طبع و نشر بشود و بدست مجریان و محتاجین قانون بدهند شما برای هر موضوع و هر ماده اینجا حرف میزنید و در فلان ماده چندین فلسفه بنده که موافق هستم اظهار میکنم و چندین فلسفه هم شما که مخالف هستید اظهار میکنید و ممکن است ظاهر عبارت قانون طوری باشد که این فلسفه های ما درش نباشد و همیشه عدلیه و سایر وزارتخانه های شما محتاج خواهند بود که بصورت مذاکرات مجلس مراجعه کنند و بنده خیال نمیکنم این موضوع اینقدر مخالفت لازم داشته باشد.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - پیشنهاد آقای ضیاء

(بترتیب ذیل خوانده شد)

پیش نهاد میشود که ماده اول به ترتیب ذیل اصلاح شود:

ماده اول - اداره تقنینیه مجلس شورای ملی مکلف است که صورت خلاصه و مشروح مذاکرات جلسات علنی مجلس را الخ.

رئیس - بفرمائید.

ضیاء - بنده عقیده ام اینست از جمله چیزهایی که حیانتش در تولید مثل است مطبوعات است مطبوعات بهر صورت و بهر وضعی که منتشر شود برای ترقی و توسعه آن نافع است مطبوعات خوب فقط از دو چیز است از مطبعه خوب و زیاد و از سایر مطبوعات که هر قدر زیادتر باشد نافع تر است در این ماده ذکر شده است که اداره تقنینیه فقط صورت مشروح مذاکرات را طبع و نشر کند. بنده پیشنهاد کردم این قسمت علاوه شود که هم صورت خلاصه مذاکرات و هم صورت مشروح مذاکرات جلسات را طبع و نشر کنند اولاً از طبع و نشر صورت خلاصه مذاکرات فوائد و محسناتی است که آقایانیکه آشنا بوضع قوانین هستند و اشخاصی که از جریان پارلمانها مطلعند فوراً ملتفت

مجلس مراجعه کنند و بنده معتقدم که هر روزنامه نویس لازم است صورت مشروح نطق ها زوی میزش باشد که هر وقت بخواید از او استفاده کند و برای او مضر که نخواهد بود نافع هم خواهد بود. اما اینکه فرمودند خرج باید میزانش معین باشد. ما خود خرج را اینجا تصویب نمیکنیم ما قانون خرج را تصویب می کنیم و میگوئیم اداره مباشرت با اداره تقنینیه مکلف هستند که خرجش را در بودجه پیش بینی نمایند ما اینجا قانونش را وضع می کنیم خود خرج را البته وقتی که بودجه خرج طبع و نشر روزنامه به مجلس آمد درش بحث می کنیم و یکی از نتایج دیگری که بنظر خود بنده برای طبع و نشر صورت مجلس رسیده قسمتی است که آقای روحی بطور مزاح فرمودند و بنده بطور جدی عرض میکنم و آن رعایت چیزهایی است که در تاریخ میباید و در هوا محو نمیشود. کسانیکه میل دارند در جریانات عنوانی داشته باشند همیشه این نکته را رعایت می کنند. بنده وقتیکه دیدم ممکن است يك روزی يك موضوعی را در مقابل من بگذارند که زانوخم کنم .. زیرا نطق من طبع و نشر شده و سند جلو من میگذارند بنده حق المقدور سعی میکنم که در موقع مذاکرات خودم رعایت تمام اطراف مسائل را بکنم ولی اگر بنا باشد بطور خلاصه. در موضوع فلان چیز فلان کس فلان حرف را زد بنده آنقدرها اهمیت نمی دم. بر فرض که يك صورت مفصلی هم در يك گوشه یا در دفتر را که مجلس اقتاده باشد اشخاص آنقدرها خودشانرا زحمت نمیدهند که بروند آن را به بینند و میچ بنده را بگیرند و بگویند تو فلان مسئله را آن روز این طور گفتم و امروز ناقضش را میگوئی ولی اگر بنا باشد حرف بنده و جنابعالی که قانون است و مملکت مکلف است حرف بنده و شمارا اجرا کند و این سند همیشه در دستها بود ما هم مجبور میشویم این اسناد را کمتر بدست مردم بدهیم که کمتر محکوم بشویم و بنده معتقد هستم که نه تنها کم حرف میزنیم بلکه درست هم حرف میزنیم. بنابراین بنده تصور نمیکنم

شود (و مباشرت)

شیروانی - تدوین صورت مذاکرات هر جلسه از وظایف اداره تقنینیه است ولی طبع و نشرش تصور میکنم وظیفه اداره مباشرت است. این است که بنده ذکر کله مباشرت را بعد از اداره تقنینیه لازم میدانم رئیس - آقای روحی (اجازه)

روحی - این هر دو کار از نقطه نظر جریان اداری با اداره مباشرت است تند نویسی هم با اداره مباشرت است. بعضی از نمایندگان - خیر جزء اداره تقنینیه است روحی - بنده تصور نمیکنم لازم باشد و بهتر اینست خود اداره مباشرت مسئولیت مستقیم داشته باشد.

رئیس - رأی گرفته میشود باین اصلاح یعنی اضافه کله مباشرت. آقایانی که موافقتند قیام فرمایند (عده زیادی برخاستند)

رئیس - تصویب شد. رأی گرفته میشود بماده اول با اصلاحی که شد.

حائری زاده - بنده پیشنهادی کرده ام.

رئیس - کجاست. هنوز که نرسیده.

(پیشنهاد ایشان تقدیم و اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ماده اول بعد از جمله (مذاکرات مشروح جلسه علنی مجلس را) جمله ذیل اضافه شود: (باستثنای مذاکرات قبل از دستور) جمعی از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - بفرمائید.

حائری زاده - بنده بر فقاه محترم خودم حمله نمیکنم بخودم حمله میکنم. اگر بنا بشود که بنده قبل از دستور وقت مجلس را تضییع کنم و هر مزخرفی که دلم میخواهد از يك جایی پیدا کنم و بیایم پشت تریبون بگویم و دلم خوش باشد که درج میشود. صحیح نیست. و بنده با این

میشوند که مذاکرات از کجا شروع و بکجا ختم شده است و نتیجه میگیرند. و با اضافه برای سند این قوانین و مذاکرات طبع و نشر نطق مفصل آقایان خیلی لازم است که در تمام اطراف منتشر شود. و بنده علاوه بر اینکه مفید میدانم طبع و نشر انواع و اقسام مطبوعات را بهر وسیله که ممکن است لازم میدانم که صورت خلاصه مذاکرات هم طبع و نشر شود. با اضافه در این قسمت اداره تقنینیه آزاد خواهد بود و دستش باز است در اینکه راجع بطبع خلاصه مذاکرات با مطبوعات ملی مذاکراتی بکند و ممکن است خلاصه مذاکرات در مطبوعات ملی طبع و نشر شود و مذاکرات مفصل هم در يك مجموعه نظیفی طبع و نشر شود.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - بنده جداً مخالفم با این پیشنهاد برای اینکه همه حرفهای آقای یاسائی و سایر مخالفین راجع باین نکته بود که ممکن است طبع صورت مشروح مجلس تولید يك رقابتی با مطبوعات نماید و مطبوعات ما هم هنوز اقتدار کاملی ندارند که بتوانند در میدان رقابت جنگ کنند و این يك لطمه است که مجلس با آنها میزند و ما هم با دلیل ثابت کردیم که صورت مفصل مذاکرات که يك هفته بعد منتشر می شود نمی تواند رقابت با مطبوعات بکند ولی این پیشنهاد آقا درست همان موضوع رقابت است. زیرا همان موقعی که سایر روزنامه ها با داشتن یک نفر مخبر پارلمانی میخواهند نطق را طبع و نشر کنند مجلس شورای ملی با داشتن ده دوازده نفر مخبر پارلمانی میخواهد با آنها رقابت کند.

رئیس - رأی گرفته میشود باین اصلاح آقایانی که موافقتند قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای شیروانی

(این قسم قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم بعد از کله (تقنینیه) نوشته

قسمت موافق نیستم که مذاکرات قبل از دستور نوشته شود و استدعا میکنم آقایان محترم هم موافقت کنند و این قسمت را استثناء کنند. چون نقطه نظر ما فقط قوانین و مذاکرات مربوطه بآنهاست که مردم آشنا بشوند و آنها را طبع کنند.

رئیس - رأی میگیریم باین اصلاح آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب قیام کردند)

رئیس - تصویب شد. رأی گرفته میشود بماده اول با این دو فقره اصلاحی که شده است آقایان موافقت قیام فرمایند.

(جمع کثیری برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود.

(شرح ذیل قرائت شد)

ماده دوم - مذاکرات هر جلسه باید منتهی تا یک هفته بعد منتشر گردد بنا بر این ناطقین هر جلسه ناسه روز وقت خواهند داشت که نطق خود را ملاحظه نموده اگر سهو و اشتباهی داشته باشد اصلاح نمایند.

رئیس - آقای فهیمی (اجازه)

فهیمی - موافقم.

رئیس - آقای شیروانی

شیروانی - مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

شیروانی - بنده با جمله اخیر این ماده کاملاً مخالفم باین معنی که بنده يك مسائلي را فرضاً در مجلس شورای ملی اظهار میکنم بعد بیرون مورد يك ملامت هائی واقع میشوم (در صورت مشروح مجلس هم عیناً همه آنها نوشته شده و بنده هم به تندنویس های خودمان اعتماد دارم هر چه هم گفته ام تندنویس نوشته است آنوقت بنده حق داشته باشم قلم دست

بگیرم و بروم نطقم را اصلاح کنم. بنده کاملاً مخالفم آنچه که در اینجا ذکر میشود تندنویس مینویسد و بالاخره کسی هم حق ندارد اظهارات خودش را تحریف و زدید کند. بلی در مجلس علنی معمول شده است که در موقع خواندن صورت خلاصه مذاکرات مجلس بعضی اشخاص نطق خودشان را اصلاح میکنند ولی در يك اطاقی که صورت مشروح مجلس در آنجا گذاشته شده است بنده بروم آنجا و نطق خودم را اصلاح کنم بنده کاملاً با این ترتیب مخالفم.

جمعی از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - آقای فهیمی. اجازه

فهیمی - شاید عبارت ماده يك قدری خوب نوشته نشده باشد ولی مقصود این است که ممکن است در ضمن نوشتن تندنویسان يك اشتباهانی بکنند یا در بین نطق يك کلمات یا يك جملاتی را تندنویس حذف کند یا در موقع يك نویس اشتباه کند. این است که در ماده پیش بینی شده نطق را قبلاً بنظر ناطقین رسانند و در صورت اشتباه اصلاح کنند که اینک الان هم معمول است نه اینکه ناطق برود و نطق جدیدی برای خودش بنویسد و تحریف کند و یا يك مقاله درست کند و بدهد بمطبوعات. خیر. بطور خلاصه مقصود این است که اگر در ضمن عبارات يك اشتباهی شده باشد آنها را اصلاح کنند.

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - گز چه بنده با اساس این طرح مخالفم ولی منافی نیست که عقیده خودم را در این ماده عرض کنم همانطور که آقای شیروانی اظهار داشتند این ماده باعث سوء استفاده خود ماها واقع میشود زیرا که بالاخره بنده يك اظهارات و بیاناتی میکنم بعد در اثر يك سیاستهای پشیمان میشوم و آنوقت که میروم نطق خودم را اصلاح کنم يك مشاجرانی هم باید با اداره تندنویسی بکنم که من عبارت را اینطور نگفتم و شما اشتباه کردید. بالاخره معلوم نیست

حکم این کار که خواهد بود؟ و ممکن است که این ماده اسباب اشکالات کلی بشود و کار صورت مجلس را بجایای بدی بکشانند لهذا بنده اساساً با این طرح و خصوصاً باین ماده عقیده ندارم.

رئیس - آقای فرمند مخالفید؟

فرمند - بلی بنده هم با آقای یاسائی هم عقیده هستم.

رئیس - آقای فیروز میرزا (اجازه)

فیروز میرزا - نظری را که آقای شیروانی اظهار داشتند

و آقای یاسائی هم نائید کردند البته صحیح است ولی در پیشنهادی که داده شده است همانطوریکه آقای فهیمی هم توضیح دادند البته مقصود این نیست که موقع و مجال يك تحریف و تغییر مفصلی بنطاق داده شود بلکه مقصود از اصلاح يك چیزهای جزئی است که الان هم مرسوم است و اگر با نوشتن در این ماده معمول به سابق مجلس ازین نبرود بنده هم موافقم با آقای شیروانی که قسمت اخیر ماده ازین برود ولی اگران معمول بهی که همیشه در مجلس بوده است که قبل از یا کنویس کردن نطقها صورت مشروح را در يك اطاقی میگذارند و وکلا میروند در آنجا و مراجعه میکنند باین نطقها که اگر يك اشتباهات جزئی بوده است مثلاً (بشود) (نشود) شده است و اینها را اصلاح میکنند اگر آن از بین نبرود که بنده هم با ایشان موافقم ولی باید در هر صورت اینمطلب روشن باشد که مطابق سابقه معمول مجلس همانطور که قبل از یا کنویس شدن نطقها را مدت بیست و چهار ساعت میگذارند در اطاق جنب مجلس برای مطالعه وکلا حالا هم قبل از طبع و نشر مدت بیست و چهار ساعت یا چهل و هشت ساعت در اطاقی بگذارند برای دیدن وکلا که اصلاحات لازمه را بکنند اگر اینطور باشد بنده هم موافقم با ایشان که قسمت اخیر حذف شود.

رئیس - پیشنهاد آقای بهار

(بمضمون ذیل قرائت شد)

این عبارت در آخر ماده اضافه شود: باین طریق که

سهو و اشتباهی در ضمن تندنویسی شده باشد

بهار - پیشنهاد بنده هم در حقیقت توضیح مقصود بود همانطور که آقایان اشاره فرمودند در جریانات پارلمانی رسم بوده است که اگر يك اشتباهات لفظی در ضمن تندنویسی رخ بدهد نماینده حق دارد آنرا اصلاح کند و خود اداره تندنویسی هم همیشه مراقب بوده است که این اشتباهات را در حدودیکه از اصل بیان و متن مطلب خارج نشود اصلاح کنند این مراقبت البته همیشه بوده است و میشود و البته باید هم بشود ولی اگر این ماده را بکلی از بین بر داریم ممکن است این جریان و بالاخره ترتیبات مجلسی از بین برود و اگر هم باین طریقی که الان در ماده هست باقی باشد ممکن است اعتراض آقای شیروانی وارد باشد لهذا بنده این کلمه را اضافه کردم که اگر در ضمن تندنویسی اشتباهی هم شده باشد (چنانکه معمول هم هست) نمایندگان حق داشته باشند که اصلاح کنند

رئیس - آقای بیات (اجازه)

بیات - بنده گمان میکنم این قسمت اصلاً اینجا محل

مذاکره اش نباشد قسمت راجع به نطق مجلس چیزی است که مربوط به هیئت رئیسه و در جزء نظامنامه هم نوشته است و اگر اصلاحی لازم داشته باشد یا نداشته باشد محل گفتگویش اینجا نیست و همانطور که نا بحال معمول بوده است عمل میشود فقط ما اینجا مقصودمان این است که بعد از بکتهفته صورت مشروح مذاکرات منتشر شود دیگر اصلاح و غیره که محل گفتگو است اینجا جا ندارد. البته هیئت رئیسه بهتر ترتیبیکه نا بحال معمول بوده و صورت منصل نطقها را ملاحظه میکرده اند حالا هم بهمان ترتیب عمل میکنند باین جهت بنده هم همچو گمان می کنم که این قسمت را خوب است حذف بکنیم و بطور کلی رأی داده شود و دیگر به پیشنهاد آقای بهار هم محتاج نیست.

بهار - بسیار خوب پیشنهاد بنده مسکوت بماند

اصراری ندارم

رئیس - پیشنهاد آقای احتشام زاده

(شرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم جمله (با موافقت هیئت رئیسه) باخر جمله اضافه شود

احتشام زاده - بنده خیال میکنم اگر این جمله از آخر ماده حذف شود يك حق اصلاحی که ممکن است قطعاً در اثر اشتباه تند نویسان حاصل شود از بین برود تصور میکنم آقایان تصدیق فرمایند که ممکن است تند نویسی اشتباه بکنند و وقتی هم که صورت مذاکرات مجلس با آن اشتباه طبع شد آنوقت ممکن است این اشتباه يك اثرات بدی برای شخص نماینده داشته باشد و این حق را نمیشود از ناطق سلب کرد که نتواند يك اشتباهی را که از طرف تند نویس شده است رفع بکنند و از طرف دیگر همانطور که آقای شیروانی و یاسائی فرمودند ممکن است يك نماینده به بیند مذاکراتی که کرده است بر خلاف مصلحت بوده و بخواهد از حق اصلاح نطق استفاده بکند و مطلق العنان برود نطق خودش را تغییر بدهد و بالاخره بنده بین این دو نظر يك حد وسطی را قائل شده ام و آن این است که با اطلاع هیئت رئیسه باشد و غیر از این راه حلی ندارد
رئیس - آقای بیات (اجازه)

بیات - گمان میکنم اینکار اسباب اشکال و محذور از برای هیئت رئیسه فراهم مینماید و از موقع طبع و نشر صورت جلسه هم بگذرد و يك تعویقی حاصل بشود اول هم عرض کردم این قسمت ابدأ مربوط باینجا نیست يك چیز است مربوط و مخصوص بهیئت رئیسه و البته در آنجا يك ترتیبی دارند اینجا فقط ما میگوئیم مذاکرات را طبع و نشر بکنند و البته هرطور که ناچار راجع باصلاح نطق معمول بوده است حالا هم معمول خواهد بود و تصور نمیکم هیچ اشکالی داشته باشد. آقای احتشام زاده هم گمان میکنم نظرشان محفوظ باشد و این عمل را هم خود هیئت رئیسه و اداره تند نویسی میکنند

احتشامزاده - در صورتیکه هیئت رئیسه این نظر را محفوظ نمایند بنده عرضی ندارم

رئیس - هیئت رئیسه این مسؤلین را که مقصود شما است هیچوقت قبول نخواهد کرد ولی نظامنامه يك ترتیبی معین کرده که دو نفر از آقایان منشیان صورت مجلس را ملاحظه میکنند بعد رئیس مجلس امضا میکند و در دفتر ضبط میشود حالا رای بگیریم یا مسترد میدارید؟

احتشامزاده - مسترد میکنم

رئیس - آقایان شیروانی - بهبهانی و محمد ولی میرزا پیشنهاد کرده اند که جمله اخیر از ماده حذف شود.

فیروز میرزا - تجزیه فرمائید

رئیس - بی تجزیه میشود ولی يك نکته را لازم میدانم اینجا بعرض آقایان برسانم و آن این است که خیال نمیکم يك هفته که معین شده است عملی باشد و مدت کم است حالا آقای ارباب هستند ممکن است توضیحاتی بدهند چون ملاحظه کرده اید صورت مشروح مجلس خیلی مفصل است و اصلاً سه چهار روز طول دارد تا اداره تند نویسی استخراج کنند و بعد هم باید پاك نویس شود پس از آن آقایان منشی ها به بینند و آن پاك نویس اداره تند نویسی باید نایباً پاك نویس شود برای مطبوعه آنوقت يك مدتی هم در مطبوعه طول میکشد تا طبع و جلد و صحافی بشود و با همه اینامات مدتی وقت لازم دارد ولی اینجا نوشته است تا یک هفته بعد منتشر میگردد و خیال میکنم این مدت خیلی کم است معذک آقایان هرطور صلاح میدانند پیشنهاد کنند. (آقای ارباب اجازه)

ارباب کیخسرو - در چند روز قبل که در هیئت رئیسه در این باب مذاکره شد اداره مباشرت تحقیقاتی بعمل آورد و معلوم شد که دائره تند نویسی میتواند صورت مشروح را متدرجاً در ظرف چهار و هشت ساعت بدهد و قتیکه نطقها از اداره تند نویسی رسید بنده تصور

میکم مطبوعه هم زود طبع کند و بدهد در هر صورت گمان میکنم در ظرف يك هفته دائره تند نویسی و مطبوعه توانا میتوانند این را حاضر بکنند و اشکالی در این قسمت نیست.

رئیس - مقصود این بود که در آئیه محتاج به تفسیر و توضیح نشود. ماده دوم تجزیه میشود. قسمت اول (مذاکرات هر جلسه باید منتهی تا یک هفته بعد منتشر گردد) رای گرفته میشود باین قسمت آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رای گرفته میشود بقسمت دوم: (بنابر این ناطقین هر جلسه تا سه روز الی آخر) آقایانیکه باین قسمت موافقت قیام نمایند (عده قلیلی قیام نمودند)
رئیس - تصویب نشد. فقط قسمت اول ماده تصویب شد. ماده سوم.

(بمضمون ذیل قرائت شد.)

ماده سوم - مخارج طبع و نشر مذاکرات مشروح جلسات در بودجه مجلس منظور و پرداخته میشود.

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - همانطور که قبلاً عرض کردم مانمی توانیم بيك مخارجی قبلاً رای بدهیم که میزان و مبلغ آن معین نیست در دوره پنجم که بنا بود يك چنین اقدامی بشود آنچه بنده در نظر دارم این بود که گفته میشد ماهی سه چهار هزار تومان خرج دارد شاید هم بیشتر بشود بالاخره بنده الان نمیدانم در سال پنجاه هزار تومان خرج اینکار است یا صد هزار تومان؟ و تشخیص نداده چطور میتوانیم رای بدهیم باین مسئله؟ در حال بنده که مخالفم ولی آقایانی که میخواهند رای بدهند و موافقت نمیدانم بمبلغی که نمیدانند چقدر است چطور رای میدهند بودجه هذه السنه مجلس را هم که دوره پنجم تصویب کرده اند و امسال مجلس شورای ملی بودجه جدیدی که ندارد اگر منظور آقایان این است که از سنه آئیه این

اقدام بشود آن موضوع دیگری است و الا این خرج را در تحت چه عنوان و چه میزان تصویب میفرمائید؟
رئیس - آقای ارباب (اجازه)

ارباب کیخسرو - راجع بخرج اینقدر که فرمودید نمی شود مأخذی که ما بدست آورده ایم این است که در صورتیکه صورت جلسات مفصل و مختصراً روهم طبع کنیم و در هر ماهی ازده جلسه (روهم رفته با تعطیل و غیره) تجاوز نکنند. هزار نسخه که طبع بکنیم و جلد هم بکنیم مخارجش بیش از هزار تومان نمیشود. ضمناً عابادی هم که از این راه بدست میآید از آن کسر میشود و چیز زیادی نیست

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - بنده باین ماده که باین طرز نوشته شده مجبورم مخالف باشم برای اینکه همانطور که آقای یاسائی گفتند اگر ماده را باین نحو بخواهیم تصویب کنیم چیز غیر معلومی را تصویب کرده ایم مگر اینکه ما قانون خرج را تصویب بکنیم یعنی بگوئیم که اداره مباشرت مکلف است در ضمن بودجه مجلس مخارج این کار را پیش بینی کند قسمت دیگری را که میخواهیم یاد آوری کنیم این بود که آقایان محترم در دوره پنجم قانونی گذرانند و عایدات مطبوعه مجلس را اختصاص دادند برای تأسیس کارخانه کاغذ سازی و البته این وجه ناچار مطابق قانون در یکجائی ذخیره شده است و در موقع خودش اقدام خواهد شد و برای اینکه آن چیزی که مطمح نظر آقای یاسائی و سایر آقایان است که کمی بمطبوعات بشود و مؤثر ترين مك ها این است که ما بتوانیم از ورود کاغذ جلو گیری کنیم و کاغذ باین گرائی وارد مملکت ما نشود و جلوی یکی از واردات مهم مملکت را که در ردیف اول واقع شده است بگیریم بلکه صادره هم داشته باشیم چون بنده تصور میکنم فروش صورت مجلس هم چه در داخله و چه در خارجه يك عایداتی دارد و عایدات هم کافی خواهد بود عقیده ام این است که این عایدات

هم‌ضمیمه همان سرمایه که برای کارخانه کاغذسازی اختصاص داده ایم بشود که بلکه انشاءالله باین کار موفق بشویم بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیشنهاد آقای افشار (بترتیب ذیل خوانده شد) پیشنهاد میکنم ماده ۳ بطریق ذیل اصلاح شود: ماده سه - مخارج مربوطه باجرای مدلول مواد ۱ و ۲ بالسویه از حقوق نمایندگان موضوع و در محاسبه منظور شود.

رئیس - آقای افشار (اجازه)

افشار - از بیاناتی که در ضمن این مسئله شد معلوم شد که تقریباً بیست و پنج شش هزار تومان برای مخارج این کار پیش بینی شده است. حالا کاری بآن ندارم بعضی از آقایان فرمودند که اجرای يك اصلاحی نباید منوط باجرائ اصلاح دیگری بشود این اصل صحیح است ولی باید دید این اصلاحی را که آقایان در مد نظر دارند آیا يك اصلاحی است که بهتر از سایر اصلاحات از قبیل ترویج معارف و سایر مسائل دیگر است یا خیر؟ پس حالا که این فکر بنظر رسیده و ما باید بیک قانونی که هیچ نمیدانیم مخارجش چقدر است رای بدهیم خوب است این خرج را آقایان تصویب فرمایند که از بابت حقوق خودشان داده شود بعلاوه نظامنامهائی که مخالف قانون در این مملکت تدوین میشود وقتی در اینجا صحبتش میشود آقایان هیچ اظهار حرارتی نمیکنند و در اصلاح آنها نمیگویند فرضاً حالا دوازده جلسه یا هزار اسخه هم در ماه از بیانات آقایان نمایندگان طبع و توزیع شد و مفسر قانون هم بود آیا همین کافی است؟ دولتی که بخود قوانین ترتیب اثر نمیدهد و نظامنامههای مخالف قانون میکند و در ولایات و ایالات اجرا میکند آنوقت مذاکرات و باین تفسیریکه آقایان میخواهند قائل بشوند ترتیب اثر میدهد؟ اینکه گمان میکنم بشود لذا پیشنهاد کردم از حقوق خودشان داده شود و بنده هم نسبت سهم خودم حاضر از حقوق خودم بدم

رئیس - آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - بنده خیال میکنم پیشنهاد آقای افشار بشوخی و مزاح نزدیکتر باشد زیرا اگر بنا بشود در هر مطلبی که ما يك قدم میخواهیم برداریم برای اصلاحات (البته يك عده هم مخالفت خواهند کرد) وقتی که مخالفت میکنند بگویند از حقوق آقایان بر داشته شود نمیشود خیلی خوب. بنده موافقم. آقای باسانی که مخالفند از حق ایشان چرا باید بر داشته شود؟! بعلاوه سرکار میفرمائید که يك دولتی بر خلاف قانون عمل کرد چرا استیضاحش نمیکند؟ بنده اگر بدانم و به بینم و بر من مدلل شود که دولتی بر خلاف قانون عمل کرده بدون هیچ ملاحظه استیضاحش میکنم و هیچ مانعی هم نخواهد داشت. ولی این قانون برای این است که اگر در يك مکانی در يك محلی یکی از اعمال دولت خواست بر خلاف قانون و رای مجلس و قضائاتی که در مجلس گفته شده عمل نکنند این صورت مشروع در دست مالک یا يك نفری که بر خلاف قانون میخواهند از مالیات بگیرند باشد و بگویند این قضیه این طور نبوده است و مجلس نظرش فلان بوده است و البته آن مأمور هم نمی تواند چیز باین واضحی را با بودن صورت مجلس بر خلافتش عمل کند و دلیلی هم ندارد که آقایان نمایندگان با ماهی دوپست تومان خرج این کار را هم خودشان بدهند و بنده اصلاً گمان نمیکردم که این فکراز کله آقای افشار بیرون بیاید و يك همچو حرفی را در مجلس شورای ملی بگویند مخصوصاً بنده مخالفت میکنم در صورتیکه همه میدانند اهمیت ماهی دوپست تومان نمیدم ولی مخالفم برای این است که آقایان بدانند که این قسمت عملی نیست بجه مناسبت از حقوقشان بدهند این حقیقه توهین آمیز است بنمایندگان افشار - اجازه میفرمائید توضیح بدم

رئیس - بفرمائید

افشار - بنده در عرضی که کردم غرضم توهین نبود تصور نمیکنم توهینی هم کرده باشم بهیچ وجه توهین نیست -

يك مسئله است پیشنهاد شده و بعرض مجلس رسیده است و بعقیده بنده بهتر این است از حقوق خود آقایان برداشته شود و هیچ اهمیتی هم ندارد.

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای افشار آقایانیکه موافقت قیام فرمایند. (عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد، ماده سوم یکمرتبه دیگر قرائت میشود و رای میگیریم، اینجا باید توضیح داده شود کدام بودجه؟

مرئضی قلیخان بیات - بنده يك پیشنهادی فرستاده ام رئیس - قرائت میشود.

اینطور قرائت شد

اصلاح ماده سوم را بترتیب ذیل پیشنهاد مینماید: ماد. ۳ - اداره مباشرت مکلف است مخارج طبع و نشر مذاکرات مجلس شورای ملی را در هذد السنه از صرفه جوئیهای بودجه مجلس شورای ملی و در سنوات بعد جزو بودجه مجلس شورای ملی پیش بینی نماید و نیز عایدات آنرا هم در جزء عایدات مطبعه که مخصوص بخرید کارخانه کاغذ سازیست پیش بینی و منظور نمایند. رئیس - بفرمائید.

بیات - آن ماده که نوشته شده بود چون همینطور که اظهار شد معین نکرده بود محل آن از کجاست این بود که بنده پیشنهاد کردم که مخارج امساله را اداره مباشرت از صرفه جوئیهای بودجه مجلس و از سال آتی مرتباً جزو بودجه منظور شود و چون عایداتی هم تصور میشود داشته باشد لذا پیشنهاد کردم که ضمیمه عایدات مطبعه که برای خرید کارخانه کاغذسازی تخصیص داده شده بشود و بآن مصرف برسد که هم نتیجه برای آن قسمت گرفته باشیم و هم برای صورت مشروح مجلس و طبع آن اقدامی شده باشد رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده در زردید هستم که آیا میشود از صرفه جوئی محلی برای این کار معین کرد یا نه صرفه جوئی از اختیار اداره مباشرت خارج است. فقط اداره مباشرت میتواند در حدود اختیاراتش هر قدر که مصرف معینه دارد آنرا خرج بکند، اینجا اگر این قضیه حل بشود که اداره مباشرت میتواند این کار را بکند بنده هم عرضی ندارم ولی این را بنده زردید دارم، دیگر اینکه آقای شیروانی در ضمن بیاناتشان يك چیزی فرمودند که بنده لازم میدانم توضیح بدهم و آن این است که فرمودند اداره مباشرت و جوئی را که متعلق بکارخانه کاغذ سازیست ذخیره کرده است خیر، اداره مباشرت ذخیره نکرده است قسمتی که مالیه میباید بدهد از همان روزیکه این قانون از مجلس گذشته است نپرداخته است و در خود مالیه است چیزی هم در دست اداره مباشرت نیست.

رئیس - بنده تصور میکنم این پیشنهاد يك قدری با قانون محاسبات عمومی معارض باشد توضیحاتش را ممکن است در خارج عرض کنم

بیات - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

بیات - اگر لازم است اصلاح بشود ممکن است اجازه بدهید چند دقیقه تنفس داده شود تا در خارج این ماده را با يك اصلاحاتی در نظر بگیریم و بعد از تنفس این ماده را تصویب کنیم.

بعضی از نمایندگان - صحیح است

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - آقای بیات پیشنهاد سابق خودشان را مسترد کردند و پیشنهاد دیگری نموده اند قرائت میشود (بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم ماده سه بطریق ذیل اصلاح شود

ماده سه - اداره مباشرت مجلس شورای ملی مکلف است مخارج طبع و نشر مذاکرات مشروح مجلس را از تاریخ تصویب این قانون تا آخر هذمه السنه از محل جرائم پرداخته و در سنوات بعد جزء بودجه مجلس شورای ملی پیش بینی نماید

رئیس - آقای بیات (اجازه)

بیات - در اینموضوع بنده توضیحاتی که لازم بود عرض کردم چون محل صرفه جوئی را تصور شد که شاید اشکالاتی پیش بیاید از این جهت محل جرائم را پیشنهاد کردیم بعد هم البته اداره مباشرت اگر مخارجی داشته باشد از این محل یا محل دیگری که صلاح میداند خرجش را در ثانی پیشنهاد مینماید. عجله برای اینکه این قانون از تصویب مجلس میگذرد ما از محل جرائم برای اینکار تخصیص دادیم و چون سه ماه هم بیشتر از سال باقی نیست البته اگر هم کافی نشود بعد ممکن است درستش کرد این است که تصور نمیکنم اشکالی داشته باشد و برای سال بعد هم که در بودجه منظور میشود و بمجلس خواهد آمد.

آقا سید یعقوب - بنده خواستم عرض کنم مسؤل این قانون و اجرای آن اداره مباشرت است باید رئیس مباشرت. اعضاء مباشرت حقیقه این را بیان نمایند که حالا که يك قانونی از مجلس میگذرد بدانیم که جرائم اینقدر محل دارد یا نه؟ چون بنده کاملاً مستحضرم. اولاً در این دوره خیلی عفو و اغماض راجع به غیبت هست. بنده خودم در کمیسیون بودجه هستم میدانم و خوب مسبوق هستم بنا بر این خوبست اداره مباشرت بگوید و اطمینان بدهد که تا اول فروردین اینقدر محل دارند که پیش بینی میکنند؟ تا آنوقت ما رأی بدهیم و بطوریکه آقای یاسائی بیان کردند به مسئله که هیچ پولش معلوم نیست رای ندهیم و مباشرت هم که مسؤل است تعهد این مسئله را نخواهد کرد. دیگر نمی دانم چه میشود؟

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای بیات آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. شور در کلیات است آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - مذاکرانی که نمایندگان محترم دابر موافقت با این طرح میکردند بنده تا آخر استماع کردم. چیزیکه بنده را قائم بکند در فرمایشانشان نبود. کرا را گفتند که این قضیه جزو اصلاحات اساسی مملکتی است و صحبت از اصلاحات میشد بنده نفهمیدم که بالاخره این بجای مملکت را اصلاح میکند؟ و بالاخره طوری جلوه میدادند که این در ردیف کشیدن خط آهن و استخراج معادن. توسعه معارف. و توسعه اقتصادیات و اینطور چیزهاست. اصلاحات اصلاحات! آقای شیروانی رفیق محترم بنده فرمودند که اصلاحات انواع و اقسام دارد دست زدن بیک اصلاحی منافی نیست که ما بگوئیم فرضاً اصلاح دیگری نباید بشود یا چون يك اصلاح دیگری در نظر است باید اصلاح دیگر را موقوف داشت با آن اصلاح بنظر نیاید. بنده خوب نظر دارم که آقای تقی زاده در مجلس پنجم يك بیانی اینجا کردند و گفتند اصلاحات همه در ردیف یکدیگر و مساوی همدیگر نیستند. بالاخره یکی مهم است و یکی غیر مهم یکی لازم است و یکی الزم. بینی و بین الله بنده از آقای شیروانی میپرسم. اگر شاهزاده نصرت الدوله که این طرح را تهیه کردند يك طرحی تهیه میکردند که ده باب مدرسه ابتدائی که یکی صد تومان خرجش باشد در اطراف کرمانشاه که حوزه انتخابیه ایشان است دائر میشد بهتر نبود؟ قطعاً از این طرح بهتر و برای مملکت مفیدتر بود در ضمن بیاناتی که فرمودند گفتند چون قوانینی که از مجلس میگذرد در اطرافش يك مباحثاتی میشود باید ملت نظریه قانون گذار را بفهمد و وسیله فهمیدنش این است که صورت مشروح مذاکرات و کلاء در مملکت منتشر شود. بنده که تا کنون موردی ندیده ام که خود نمایندگان محترم هم در يك مواردی

مراجعه بکنند بصورت مفصل مجالس بعلاوه همانطور که آقای آقا سید یعقوب فرمودند مردم سواد فارسی ندارند که روزنامه بخوانند. آن کسانی که قانون بر خلاف واقع در مورد آنها اجرا میشود غالباً بی سوادند و نمیتوانند از لطف و کلا و از مذاکرات مفصل مجلس استفاده کنند. گفته شد که: نظامنامه هائی که وزراء مینویسند بسا هست برخلاف قانون است و اگر صورت مفصل مذاکرات مجلس در اطراف آن قانون در جلونظر واضعین نظامنامه باشد حتماً نظامنامه را برخلاف قانون وضع نمیکند. اگر مقصود آقایان اینقدر کوچک است بالاخره هر قانونی که از مجلس میگذرد مربوط بهر وزارتخانه هست ممکن است از هیئت محترم رئیس مجلس تقاضا کنیم که صورت مفصل مذاکرات و کلا را که در اطراف آن قانون شده ضمیمه آن قانون بکنند و بفرستند به آن وزارتخانه تا نظریه قانون گذارها معلوم شود. نظامنامه نویسها هم سعی میکنند که بر خلاف قوانین نظامنامه وضع نکنند. و این اینقدرها چیز مهمی نیست که ما در سال يك مبالغ زیادی برای این کار صرف کنیم و بعلاوه از نقطه نظر قانون محاسبات عمومی بنده نمیدانم اینگونه مخارج را چطور میتوانیم تصویب بکنیم؟ اینها تأثیر مهمی در خرج و دخل عمومی مملکت دارد. هر روز يك عنوان بیائیم. يك خرجی پیشنهاد کنیم و از مجلس بگذرانیم نمی فهمم مورد قانونی دارد یا نه؟ صرفه جوئی و غیره هم در قانون محاسبات عمومی پیش بینی نشده و بالاخره صرفه جوئی بنبغ مملکت در خزانه عمومی باید ضبط بشود. آقای شیروانی در ضمن بیاناتشان فرمودند که بگذارید ما از تناقض کوئی و کلا جلوگیری نمائیم بنده هم کاملاً موافقم که و کلا هر روز سیاست هاشان را تغییر دهند ولی آیا انتشار صورت مشروح مذاکرات و کلا جلوگیری میکنند از این مسئله؟

شیروانی - بلی

یاسائی - خیر این جامعه فراموشکار را هنوز نمی شناسید؟ هر کس شش ماه قبل يك سیاست را تعقیب میکرد است بعد از پنج شش ماه دیگر آن سیاست را عوض

کرده و برخلاف گفته های پیش يك اظهاراتی همین جا کرده است. شما این جامعه را نمی توانید دارای يك عقاید و افکار ثابتی نمائید که راجع بنطق و کلا (بنده و غیر بنده) يك عقاید ثابتی پیدا کنند و انتشار این صورت مجلسها هم جلوگیری از این تناقض کوئی نمیکند. مملکتی که حزب ندارد احزاب سیاسی درش زیاد نیست و يك نظاماتی در احزاب و قسمتهای مختلفه اش حکمفرما نیست و تبعیتی از نظامات درین نیست شما نمیتوانید بوسیله طبع و توزیع صورت نطق مفصل و کلا جلوگیری از این قضایا بکنید و وضعیات جدیدی در مملکت ایجاد نمیکند و مطمئن باشید که تأثیری نخواهد داشت بعلاوه آقایان در ادوار گذشته رای دادند که قوانین مربوط بامور قضائی و عدلیه در کمیسیون عدلیه که تصویب شد بموقع اجرا گذاشته شود و قوانینی هم که تا بحال برای عدلیه تصویب شده از کمیسیون عدلیه گذشته و قوانین مهم دیگر هم که قانون تجارت و قانون جزای عمومی باشد در آنجا تصویب شده اینها هم يك صورت مجلسهائی دارد. خوب اگر مقصود فقط این است و نظر دیگری نیست چه تفاوت میکند بین مذاکرانی که در مجلس برای يك قانون میشود با يك مذاکرانی که در کمیسیون عدلیه در اطراف يك قانون میشود. مجلس رای میدهد مذاکرانیکه در اطراف يك قانونی میشود طبع و نشر شود تا نظریه قانون گذارها معلوم شود قوانین مهمه برای عدلیه از کمیسیون عدلیه گذشته است و در آنجا هم اعضاء کمیسیون يك مذاکرانی کرده و نظریات خودشان را گفته اند چه شده است که آقایان این را فقط در نظر گرفته اند پس خوبست اجازه بدهند آن مذاکرات هم طبع و نشر بشود. فردا قانون مدنی که ام القوانین است میآید و تصور میکنم که اجازه بدهند کمیسیون عدلیه تصویب بکنند و بمجلس نیاید در اینصورت هیچ موجب نداشت که آن مذاکرات را از این طرح منها کنیم. يك پیشنهادی آقای حائری زاده فرمودند که مذاکرات قبل از دستور منها شود آقایان هم رای دادند که مذاکرات قبل از دستور استثناء شود ولی چه فلسفه دارد که این رای را

دادند و چه فایده دارد بنده که نفهمیدم. اشخاصی که قبل از دستور مذاکره می کنند غالباً مذاکراتشان راجع بخلاف قانونهایی است که در وزارتخانهها میشود یا یک کلیاتی میکنند که بحال مملکت مفید است یا یک تذکرات و اعتراضاتی می نمایند که تقریباً قائم مقام سوالانی است که از وزراء میشود. حالا چه موجبی دارد که آقایان رای میدهند که مذاکرات قبل از دستور در صورت مشروح مجلس طبع و نشر نشود در صورتیکه در نظامنامه اگر ملاحظه بفرمائید نوشته اند که وکلاء میتوانند قبل از دستور و بعد از دستور مذاکره بکنند. خوب چه تفاوتی است بین قبل از دستور و بعد از دستور. وجه موجبی دارد که مذاکرات بعد از دستور را بگوئیم طبع و نشر بشود ولی مذاکرات قبل از دستور نشود اینجا بالاخره آقایان فکرهاشان را روی هم ریختند که یک محل خرجی برای این مسئله پیدا بکنند. قلم خرج هم این اندازه ها کوچک نیست - گفتند از محل جرائم؛ از محل جرائم هم چیزی باقی نیست اگر بنده سر وقت آمدم اداره مباشرت نمیتواند مرا جریمه کند دیگران هم که سر وقت در شعبه ها و کمیونها و مجلس حاضر شدند جریمه نمیشوند غالباً این طور است و اگر مراجعه بفرمائید جریمه هائی که گرفته میشود یک مبلغ خیلی کمی است و وافی برای این مقصود نیست و بالاخره یک قانونی از مجلس گذرانیده ایم و در موقع عمل اجرا نمیشود و عملی نیست و بالاخره خواهید دید که اداره مباشرت آنطوری که شما در نظر دارید اجرایی کند. یک صرفه جوئیها و یک پول جرائمی هم که در اینجا گرفته میشود سابقه اینطور بوده است که بقرا و ضعفاً خصوصاً در زمستان سرد داده میشده است حالا اگر شما بخواهید تخصیص باین مصرف بدهید بدیهی است در این اول زمستان فقرای کرسنه و برهنه و مردم فقیر بکنو قعانی از مجلس و از عاطفه و کلا دارند آنوقت آقایان هم یک خرج غیر لازمی را در نظر میگیرند و اسمش را میگذارند اصلاحات مملکتی. اشخاص کرسنه زمستان سرما در بازار در آغوش سگ ها میخوانند آقایان اصلاحات آنها را در نظر نمیآورند

و فکر اینها را نمی کنند آخر یک فکری هم برای آنها باید بشود - آنها هم بشنوند آنها هم مثل ما هستند در خلقت اینقدر تفاوتی با ما ندارند. در هر حال اگر در این قضیه سیاست مخصوصی آقایان در نظر دارند مثلاً میخواهند رل اقلیت بازی کنند و مطبوعات اینقدرها با ایشان موافق نیستند و بالاخره میخواهند با دولت حاضره مخالفت کنند و میخواهند از این راه استفاده کنند بنظر بنده این یک قضیه ای نیست که بخواهند از این راه اینکار را بکنند. هر وکیلی در هر موقعی ممکن است یک مذاکره ای بکند و بالاخره هر وکیلی رشید باشد شجاع باشد حرف خودش را میزند جامعه هم گوش دارد و میشنود و بالاخره این نظر باعث نمیشود که بیائیم یک خرجی را تصویب کنیم و اسمش را اصلاحات اساسی بگذاریم.

رئیس - آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - با اینکه آقای باسانی خیلی سعی کردند که یک نیش هائی مخصوصاً بامضاء کنندگان این طرح بزنند و خیلی هم خواستند برای بعضی افکار ساده یک چیزهائی پیدا کنند و خیلی هم طول و تفصیل دادند - بنده خیلی مختصر جواب فرمایم ایشان را میدهم اولاً اینکه فرمودند که اصلاحات نیست بند، بالا دستش را میگیرم و میگویم از لوازم است به بینید سایر پارلمانهای دنیا در مالکی که پارلمان دارند این چیزی را که ما امروز پیشنهاد کردیم آنها هم دارند یا ندارند؟ اگر دارند جزو لوازم است اگر ندارند بسیار خوب فرمودند که مردم بی سوادند و از کجا معلوم است که اگر یک صورت مشروح مجلس را منتشر کنند آنها بخوانند همان مردم بی سوادیکه بلد بودند که یک تلگرافی بکنند که امروز آقای رفیع اینجا اظهار کردند و بلد بودند و آن تلگراف را امضاء کردند که این نظامنامه برخلاف قانون است آنها هم میتوانند این روزنامه را بخوانند بعلاوه لازم نیست تمام مردم با سواد باشند وقتی بنام چیزی برخلاف قانون عمل شد فرق نمیکند بنده وقتی دیدم برخلاف قانون است وقتی بنده آن اعتراض را کردم رفعتش از آن رعیت بیچاره که شما حمایتش را میکنید میشود او سواد

ندارد - و یک نفر دیگر که سواد دارد چه اهمیتی دارد یکی دیگر اظهار فرمودند از نقطه نظر قانون محاسبات عمومی مخالفت دارد - بنده هیچوجه من الوجوه این موضوع را مربوط بقانون محاسبات عمومی نمیدانم - همینطور که عقید هستیم قانون محاسبات عمومی و کمترتات دکترمیلیسیوو سایر قوانین مالیه بجای خودش برقرار باشد - حاضر هم نیستیم یک حق مشروع مجلس شورای ملی را بکس دیگر بدهیم. بودجه مجلس با خود مجلس است از بابت سنوات آنیه که گفتیم اداره مباشرت جزو بودجه مجلس پیشنهاد میکند - هیچکس هم حق مداخله ندارد اما از بابت هذمهالسنه هم گفتیم از محل جرائم بدهند - این را هم چرا گفتیم از محل جرائم. بی اطلاع که این حرف را زدیم رفتیم از آقای رئیس این مسئله را تحقیق کردیم که آیا این محل در اداره مباشرت برای امسال هست یا نه؟ باینجهت از همین جرائم ما پیشنهاد کردیم - و برای سال آتی و آتی هم که جزء بودجه مجلس پیشنهاد میکنند و هیچکس هم حق مداخله ندارد فرمودند که وضعیاتی جدیدی از حیث طبع و نشر نطق و کلا ترتیب بدهیم ما هیچ اینکار را نمیخواهیم بکنیم و فقط همین وضع فعلی را میخواهیم نگاه داریم که آنچه منظور ما و مقنن است بالاخره در عمل هم همانطور بموقع اجرا گذاشته شود و بالاخره هر کس به فکر خودش قانون را یک طور تعبیر و تفسیر نماید و فکر خودش را ب مردم تحمیل نکند مقصود ما این است - فرمودند نطق قبل از دستور و بعد از دستور چه فرقی دارد؟ اولاً این پیشنهادی بود که آقای حائری زاده کردند - بنده هم موافق بودم و مجلس هم رای داد ولی نطق قبل از دستور و بعد از دستور خیلی فرق دارد. نطق قبل از دستور ممکن است وقت مجلس را که باید صرف مسائل لازمی که در دستور است بشود میگیرد و ما هم که معمولان این است که (یعنی غیر از اینهم نمیشود) یکساعت بعد از ظهر برویم - قطعاً یک کارهای خیلی لازمی را که در دستور مجلس است نمیتوانیم بکنیم ولی اگر در دستور مجلس چیزی نبود - یعنی مذاکرات دستور ختم شده بود آنوقت چه ضرر دارد

ممکن است مذاکره بعد از دستور بشود ولی این مانع نیست که اگر بنده با جنابعالی یک اظهاراتی داریم بخواهیم در مذاکرات مشروح مجلس هم نوشته شود - آنوقت البته بطریق سؤال باید وارد شویم - یعنی از فلان وزیر راجع بفلان مسئله که میخواهند تذکر بدهند (در تذکر هم بنده هیچ نتیجه ندیده ام) همان را از وزیر مسؤل سؤال کنند - اقل این اندازه نتیجه دارد که وقتی بنده با شما یک سؤالی را کردیم از وزیر این وزیر مجبور میشود که دوسیه آنرا بخواند و قضیه را تعقیب کند و از این راه ممکن است برای مقصود ما نتیجه گرفته شود ولی تذکرات جائی ضبط نمیشود و جزو هوا میبرد ولی سؤال میباید - فرمودند قانون عدلیه چه عیب دارد که چون در کمیسیون میگذرد مذاکرات آنها طبع شود - اولاً آن قانون قانون دائمی نیست و قانون موقتی است فقط مجلس شورای ملی بکمیسیون عدلیه اجازه داده است که قوانینی را که وزارت عدلیه یک مدنی پیشنهاد میکند تصویب کند و برای آزمایش بموقع عمل گذاشته شود - تا بعد بیاورند بمجلس شورای ملی و از تصویب مجلس بگذرد - البته آن قوانین هم هر وقت بمجلس آمد مذاکرات آن در ضمن همین مذاکرات مشروح مجلس طبع و نشر خواهد شد - و بالاخره آن قانون اصلی باید از مجلس شورای ملی بگذرد یکی هم فرمودند که جرائم بقدر کافی نیست خیر اینطور نیست - شما هر روز سر وقت میآئید منکه سر وقت نمی آیم - همه روزه دیر میآیم و همیشه جزو دیر آمدگان بی اجازه بنده را نوشته اند - از این قبیل آقایان خیلی هستند که جریمه میدهند یکی دیگر اینکه در آخر اظهاراتشان فرمودند آقایانیکه این طرح را نوشته اند میخواهند اقلیت بشوند و بدولت حمله کنند و مذاکراتشان را در روزنامه طبع و نشر کنند - خدا شاهد است این فکری را که جنابعالی کرده اید ابداً و هیچوجه من الوجوه در نظر ما نبوده است و فقط با نظر ساده این طرح را پیشنهاد کردیم - از کجا معلوم است که ما با بیش از شماها که طرفدار دولت

بوده اید طرفداری نکرده باشیم ما که با دولت همیشه بیشتر همراهی میکنیم - و با لواحق دولت موافقت میکنیم - هر وقت هم بخوایم مخالفت کنیم اگر جراید نطق ما را نوشتند آنقدر استطاعت داریم که یکی دو ناسه تا روز نامه هم خودمان منتشر کنیم و بیانات خودمان را در آن جرائد بنویسیم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - بک جمله آقای باسائی اظهار کردند راجع باعانه فقرا که محل جرایم اختصاص داده شده بطبع صورت مشروح مجلس و چیزی برای اعانه فقرا باقی نخواهد ماند بنده خواستم تذکر بدهم که محل اعانه فقرا کافی السابق باقی است (بعضی از نمایندگان صحیح است) قسمت دیگر هم آقای فاطمی فرمودند بنده عرض کردم تصور میکنم از محل جرایم بشود این صورت مذاکرات مشروح مجلس را طبع کردو البته تحقیقات کامل در این باب باید اداره مباشرت بکنند - آقای ارباب - (اجازه)

بعضی از نمایندگان مذاکرات کافی است .

ارباب کیخسرو - میفرمایند کافی است .

رئیس - سؤالی داشتید ؟

ارباب کیخسرو - بلی بنده در ضمن این قانون که میگردد و این طرحیکه پیشنهاد شده است سابقه نداشتم حالا که مطالعه کردم یک چیزی بنظرم رسید که از پیشنهاد کنندگان این طرح سؤال کنم که آیا چه منظوری داشته اند ؟ آیا عقیده دارند که از اول دوره ششم صورتهای مشروح مجلس طبع شود یا از حالا ؟

بعضی از نمایندگان - از حالا -

ارباب کیخسرو - اگر از حالا است اشکالی ندارد ولی اگر مقصودشان از اول جلسات دوره ششم است . خیلی مشکل است

فاطمی - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

فاطمی - مقصود از تاریخ تصویب است - یعنی از وقتی که اینقانون تصویب میشود

رئیس - رای گرفته میشود باین قانون که مشتمل بر سه ماده است . باررقه

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - اخذ اوراق رای تمام شد - (اوراق رای تعداد و نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۵۵ ورقه کبود علامت رد ۷

اسامی موافقین : آقایان :

- حاج میرزا حبیب الله امین - میرزا حسینخان جلائی -
- محمد علی میرزا دولتشاهی - احتشام زاده - شیروانی - دکتر سنک - غلامحسین میرزا مسعود - میرزا حسنعلی خان فرمند - امیر حسینخان ایلخانی - میرزا سید علی - سهرابخان ساکینیان - میرزا حسن آیه الله زاده - میرزا سید احمد بهبهانی - میرزا هاشم آشتیانی - میرزا محمد تقی بهار - میرزا سید مهدی (معتمدالتولیه) - شیخ العراقین بیات - میرزا محمد علی خان نظام مافی - سید زین العابدین فومنی - مرتضی قلیخان بیات - میرزا حسن خان اسفندیباری سلطان محمد خان عامری - میرزا سید مهدبخان فاطمی - آقای جوانشیر - میرزا محمد علی خان بامداد - حاج اسدالله زوار - دکتر مصدق - محمد ولی میرزا - آقا رضا مهدوی - ملک ابرج پور تیمور - عطاء الله خان روحی - مهدی بنی سلیمان - میرزا حسین خان وزیر - فیروز میرزا فیروز - میرزا عبدالعزیز مفتی - عطاء الله خان پالیزی - کیخسرو شاهرخ - نوینجت اسکندر خان مقدم - وکیلی طباطبائی - دکتر رفیع خان امین - آقا زاده سبزواری - محمد تقی خان اسعد - میرزا سید حسین خان میر ممتاز - ابوالحسن خان ثقة اسلامی

لصرة الله خان اسکندری - میرزا ربیع خان جهانشاهی میرزا علی حقنویس - سید جواد محقق - ذوالقدر - حاج آقا اسمعیل عراقی - دکتر لقمان - میرزا خلیل خان فهیمی میرزا حسینخان موقر - میرزا عبدالامیر خان نکمهبان اسامی مخالفین :

آقایان: ثابت - میرزا عبدالله باسائی - میرزا رضاخان افشار - میرزا یدالله خان نظامی - سید یعقوب - میرزا علیخان خطیبی - شیخ علی دشتی

(مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)